LEIDYKLOS DOVANA
Perduota Liet.
Bibliogr. Tarnybos

NAUJIENOS — PART 2 — Chicago, Ill. - Šeštadienis, Lapkričio-November 27, 1965

Naujienų Antroji Dalis

NR. 791 CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS XXI METAI

Ar Ad. Mickevičius mokėjo lietuviškai?

Eugeniusz Szermentowski įrodo, kad taip

Chicagos lenkų dienraštyje "Dziennik Chicagoski" lapkričio 13 dienos nr. literatūros priede yra įdomus autoriaus Eugenijaus Šermentovskio (Eugeniusz Szermentowski) straipsnis "Czy Adam Mickiewicz Znal Litewski?", kuriame autorius kaip ir besisukinėja, bet galų gale pripažįsta, kad Adomas Mickevičius mokėjo ne tik lietuviškai, bet ir žemaitiškai! Dėl straipsnio charakteringo įdomumo, jį čia perduodame ištisai išvertę:

"Žinojau lietuvišką sakinį, kurį marmure iškaltą skaičiau Karo muziejuje Kaune: "Lietuva, tievina musu". Tai yra nedaugiau ir nemažiau kaip lietuviškas vertimas posmelio: "Litwo, ojczyzna moja".

Vakare Jordancuose įkaito ginčas tema: ar Mickevičius mokėjo lietuviškai ar nemokėjo. Nuomonės buvo skirtingos. Štai Vladislovas Mickevičius savo knygelėje apie Tėvą prisimena kažkokį žemaitį Korylskį, kurs su poetu lošdavo šachmatus ir kartais jam dainuodavo lietuviškas daineles.

"Sykį atsitiko", rašo Vl. Mickevičius, kad jam bedainuojant lietuvišką dainelę, šv. atminties mano tėvas jį pertraukė, pastebėdamas, kad vieną strofą jis netiksliai kartoja ir popieriaus lapelyje parašė pataisą. Mano sesuo, Marija Gorecka, tą ketvirtainį popierėlį išsaugojo (zachowala), bet nei ji, nei aš nežinome, ar šv. atminties tėvas mokėjo ar nemokėjo lietuviškai..."

Lietuviškas autografas per ilgus metus nuėjo į užmarštį. Jis buvo rastas visiškai netikėtai Mickevičiaus muziejuje Paryžiuj mūsų amžiaus dvidešimtaisiais metais. To autografo mokslinius tyrimus atliko profesoriai Michael Brensztain ir Jan Ostrębski ir rezultatus paskelbė spaudoje antrašte: "Dajny litewskie zapisane przez Adama Mickiewicza" (Lietuvių dainos, užrašytos Adomo Mickevičiaus). Autografas buvo autentiškas. Tatai be to patvirtina ir poeto vaikai.

Lietuviška dainelė

Kas yra tos "dainos" ("Dajny")? Tai liaudies dainelės, kažkas panašaus į rusų "častuškas". Romantizmo gadynėje jos buvo verčiamos į svetimas kalbas ir sukėlė Goethes, Schillerio bei Chamisso susižavėjimą. Didžiąja dalimi lyrinės, jos perduoda žemaičių žmonių arba dainolietuvių dvasią ir papročius.

Grįžtant prie autografo, rankraščio analė rodo, kad tekstas yra rašytas be lietuvių kalbos žinojimo, diktuojant ar nusiklausant. Kai kurie žodžiai yra taisyti po kelis kartus. Dar 1922 metais tebegyvenusi ponia Gorecka tuo reikalu, atsakydama į prof. St. Pigonia laišką, rašė, kad jos tėvas girdėjo lietuviškai dainuojantį Korylskį ir į korteles užrašinėjo pataisas.

O kas buvo tas Korylskis? Asmenybė taip pat kiaurai romantinė, Poeto visų reikalų vedėjas (factotum), jo vaikų mokytojas, kilęs iš žemaitijos ir puikiai kalbantis lietuviškai. Tikroji jo pavardė buvo Kobeckis. Juokdarys. Pavardę pakeitė įsitikinęs, kad tuo būdu laimės didelę garbę. Nes tikrai jis jau buvo pasiekęs tam tikros garsenybės slenksčio. Savo laiku jis Liudvikui Nepoleonui (Napoleonas III, Prancūzijos imperatorius nuo 1852 iki 1873 metų), dar tuomet tebebuvusiam kunigaikščiui ir sosto pretendentui, buvo padaręs kažkokį pasitarnavimą. Dėkingas kunigaikštis tuomet jam padovanojo savo auksinį žiedą ženklui, kad atsigerins, kai atsiras tinkama proga. Bet kągi? Kunigaikštis patapo imperatoriumi ir tinkama proga atsirado, bet Kobeckis-Korylskis užpyko ant jo, kam jis apgulė... Romą. Nebenorėjo nė girdėti apie jokį atsidėkojimą ir kad nepasidavus pagundai, net žiedą įmetė į Sekvaną. Nuo tol gyveno amžiname skurde. Valandomis išsėdėdavo prie rue de la Sanre, arti Batignolės, rėždavo su Poeta šachmatais ir dainuodavo jam nostalgiškas dainas.

Priešingos nuomonės

Kas dėl Poeto lietuvių kalbos žinojimo, nuomonės yra pasidalinusios. Toks, pavyzdžiui, Adomas Rzewuski, rašęs slapyvardžiu Aer (A. R.) 1880 metais rašė: "Mickevičius, kaip tikrina tie, kurie jį gerai ir iš arti pažinojo, nemokėjo lietuviškai".

Visiškai kitokią nuomonę tuo atveju skelbia savo "Atsiminimuose" Aloizas Ligenza Neveravičius (Niewierowicz): "Kadaise Paryžiuje, po vienos sukak tuvinės vakarienės pas Mickevičius, poeto duktė Marija fortepijonu akompanuodama padainavo melodingą lietuvišką dainą... sukurtą prie Nemuno krantų".

Neveravičius, nors pats kilęs iš lietuviškos Gudijos (z litewskiej Bialorusi), tuomet prisipažino, kad turinio nė trupučio nesupranta. Atsakymui į tai jis išgirdo iš Mickevičiaus lūpų papeikimą, kad lietuviškai nemoka". Ir būk dabar gudrus!", — aimanuoja p. Szermentowskis.

(Nukelta į 2 psl.)

Paulius Augius — Grafika

V. VYTENIETIS

PRIVERSTINIS LIETUVOS ĮJUNGIMAS Į SOVIETŲ SĄJUNGĄ

Prieš 25 metus komunistinė Rusija įvykdė seniai svajotus savo grobuoniškus tikslus ir okupavo mūsų tėvynę. Maskva, savo smurto žygiams pateisinti, skelbė, kad atėjo lietuvių tautą išvaduoti iš buržuazijos rankų, fabrikantų ir kapitalistų jungo. Bet tikrovėje, tai bolševikai mums atvežė skurdą, badą ir vergiją. Komunistinei santvarkai būdingus valdymo metodus: fizinį ir moralinį terorą, jokių ribų nežinančią apgaulę ir melą. Kartu atvežė Lietuvos valstybės laidotuvių aktą ir budelio Serovo paruoštą trėmimų planą. Ir nuo to laiko ant Lietuvos miestų ir sodžių užtemo tamsi naktis.

Minint tą liūdną 25 m. sukaktį noriu aprašyti kaip buvo įvykdytas Lietuvos laidotuvių aktas ir priverstinis įjungimas į S. Sąjungą. Taip pat noriu priminti ir svarbesnių tėvynės duobkasių pavardes ir jų pasakytų kalbų charakteringesnes ištraukas.

1940 m. birželio 24 d. Kaune, P. Vileišio aikštėje, komunistų partija sušaukė vadinamąjį darbo žmonių mitingą. Tame mitinge, be įvairių plakatų, jau pasirodė ir vienas išsiskiriantis iš visų kitų, kuris aiškiai parodė, ko komunistai siekia Lietuvoje. Plakatas buvo apklijuotas Stalino, Molotovo ir Vorošilovo portretais ir turėjo įrašą: "Tegyvuoja Socialistinė Lietuvos Respublika".

Tai buvo bene pirmas prievartos ženklas, raginantis įsijungti į S. Rusiją. Tame mitinge pirmą kartą viešai buvo sugargaliuotas komunistų internacionalas. O komunistų partijos centro komiteto narys, žydas Berel Fridmanas - Latvis, gvergždžiančiu balsu pradėjo šūkalioti: "Tegyvuoja sovietų socialistinė Lietuva".

Pasibaigus mitingui buvo pasiųsta Stalinui sveikinimo telegrama. Joje pažymėta, kad susirinkusieji reikalauja Socialistinės Lietuvos Respublikos. Taigi, patamsių gaivalai, šliužai jau pradeda ardyti Lietuvos valstybės vidaus pamatus. O Maskva iš džiaugsmo tik trina rankas, kad viskas gerai vyksta pagal iš anksto numatytą planą.

Rusai kiek galėdami spaudžia anuometinę Lietuvos vyriausybę, kad greičiau būtų pravestas naujas seimo rinkimų įstatymas. O išrinkus Liaudies Seimą, pagal Maskvos režisūrą, jis nutars įsijungti į S. Sąjungą. Maskva vaidina "išlaisvintojo" rolę ir nori, kad tik pačių lietuvių rankomis būtų palaidota Lietuvos nepriklausomybė.

Liepos mėnesio pradžioje jau ir "Tiesa" pradėjo savo skiltyse stambiomis raidėmis peckioti šūkius — "Tegyvuoja Sovietų Lietuva".

Liepos 11 d. Kaune suvarytame darbininkų ir valstiečių susiartinimo mitinge, "liaudis" šiais šūkiais "sveikina" Lietuvą. Vilijampolės — "Tegyvuoja 13 Sovietų Respublika". Senamiesčio ir Radviliškio — "Tegyvuoja 16-ji Tarybų Respublika". Šiaulių miesto — "Tegyvuoja Stalino Konstitucija". Lietuva jau stumte stumiama į komunistinės Rusijos "globą".

(Nukelta į 2 psl.)

PRIVERSTINIS LIETUVOS ĮJUNGIMAS Į SOVIETŲ SĄJUNGĄ

(Atkelta iš 1 psl.)

Liepos 14 ir 15 dienomis "išrenkamas" Liaudies Seimas. Pasibaigus rinkimams, komunistų partija ir vyriausybė skubiai pradėjo ruošti Lietuvos sovietizacijos planą. Kauno ir Vilniaus radiofonai gauna bolševikinės propagandos ir agitacijos plokšteles. Maskva prisiunčia per 200 įvairaus turinio "paskaitų", kurios verčiamos lietuvių kalbon. Vėliau spausdinamos laikraščiuose ir skaitomos per radiją. Pradėta aiškinti: "Kas yra sovietų valdžia", "Didžiosios Sovietų S-gos piliečių teisės", "Ko galima pasimokyti iš SSSR", "Kodėl jaunimas myli Staliną" ir kt. Radijo kalbėtojai užbaigia savo melo kalbas šūkiais: "Reikalaujame įvesti tarybinę santvarką", "Suriškime savo likimą su Sovietų Sąjunga", "Liaudies Seimas privalo išgirsti liaudies troškimus" ir pan. Visur keliamas ir siūlomas Sovietų S-gos klestintis ir žydintis "gerbūvis". Iš mitingų, fabrikų ir įmonių darbininkų susirinkimų pradeda plaukti komunistų suredaguotos "rezoliucijos", būk tai darbininkai reikalauja jungtis į Sovietų S-gą ir "prašo" įgyvendinti Stalino konstituciją. Ir taip komunistų aparatai veikė iki pirmojo Liaudies seimo posėdžio. Komunistinė Rusija prisidengdama "liaudies valia" skubiai varė Lietuvos valstybės griovimo darbą, įrodinėdama, kad yra tik vienas kelias — jungtis į sovietų tautų šeimą. Tai buvo Lietuvos nepriklausomybės laidotuvių išvakarės.

Liepos 21 d., prieš prasidedant seimo posėdžiams, teatro užkulisin slaptai suvedama apie 180 raudonarmiečių. Seimo prezidiumui skirti stalai pridengiami grindis siekiančiomis staltiesėmis ir po jais suguldoma trys poros raudonarmiečių. Apart paslėptųjų pilna raudonarmiečių ir enkavedistų teatro rūmuose ir sodelyje, kurie tikrina dokumentus. Be to dar civilinė apsauga ir begalės slapukų. Su tokia "apsauga" Liaudies seimas pradėjo Maskvos surežisuotą pirmąjį posėdį.

Teatro salė pilna publikos. Niekas negali atskirti, kur atstovai, kur publika ir kur "svečiai". Patys atstovai bando koncentruotis pirmose porterio vietose, bet visur pilna "svečių", kad negalėtų krūvon susiburti. Jeigu tik atsisėdo atstovas, tai žiūrėk šalia jo tuoj atsiranda 3—4 "globėjai", kurie meiliai kalbina, siūlo rūkyti, keičiasi įspūdžiais.

Visos ministerių ir atstovų kalbos buvo iš anksto surašytos ir Maskvos užtvirtintos. Net ir seimo posėdžio darbotvarkė buvo surašyta lietuvių ir rusų kalbomis, ant Sovietų raštinės blankų.

Seimą atidarant Paleckio pasakytoje kalboje ir buvo paleistas šūkis: "Tegul nušviečia mūsų tėvynę Stalino konstitucijos saulė". Į nuolatini seimo prezidiumą buvo išrinkti: pirmininku - Adomauskas, I-ju pavaduotoju — M. Gedvila, II-ju pavaduotoju Grigalavičius, I-ju sekretoriumi — A. Venclova, II-ju — P. Cvirka. Seimui buvo pateikti svarstyti šie pirmieji klausimai:

1) Dėl valstybės santvarkos Lietuvoje. (Siulo atstovas Grigalavičius).

2) Lietuvos įėjimas į Sovietų Sąjungos sąstatą. (Siūlo atstovas Sniečkus).

Vos spėjus išrinkti prezidiumą, atvyksta seimo sveikinti dvi "delegacijos". Darbininkų delegacijos triukšmingai suvirto į salę su raudonomis vėliavomis, žvaigždėmis, kūjais ir piautuvais. Atraitytomis rankovėmis ir aukštyn iškeltomis kumštimis. Jų vardu kalbėjo Urbasevičius. Valstiečių delegacijos vardu žodį tarė Sidaras. Jie reikalavo įvesti Lietuvoje sovietų santvarką ir įjungti į bendrą ir laimingą sovietų tautų šeimą. Jų pardavikišką pasiūlymą tuoj parėmė Sniečkus ir pareiškė: "Aš neabejoju, kad Liaudies seimas, kaip tikras liaudies vilčių ir norų išreiškėjas, šį klausimą išspręs, įvesdamas Lietuvoje demokratiškiausią pasaulyje sovietų santvarką, kurios reikalauja visos Lietuvos liaudis".

Gedvila pasiūlymo priėmimą stato balsavimui. Už pasiūlymo priėmimą salėje pakyla virš 700 rankų. O atstovų buvo "išrinkta" tik 79. Priėmus pasiūlymą ir truputį pakalbėjus kitais darbotvarkės klausimais, M. Gedvila prezidiumo vardu paskelbia seimo posėdžių pertrauką. Tuo laiku raudonosios armijos majoras pakeičia scenos ir užkulisio slaptas sargybas, perstatinėja sekimo ir stebėjimo punktus. Prezidiumo kambaryje atsiranda krūvos sumuštinių ir krepšiai alaus. Prezidiumo nariai kemša sumuštinius, kad net jų žiaunos braška. O kada užpylė dar alaus, tai ir visai pralinksmėjo.

— "Valgykim, Antanai, — kreipiasi Cvirka į Venclovą. — Čaplikai, Smetonos puto visą amžių. Ragaukim buržujų skanėstus!".

Sniečkus tuoj pataiso Cvirkos humorą: — "Drg. Cvirka suklydo: buterbrodai ne iš Prezidentūros, bet iš "Valgio" užkandinės".

— "Tuo geriau. Kumpiai, sūriai, dešros virsta prieinamais visai liaudžiai", — atsikerta Cvirka.

—Paleckis skundžiasi, kad jį filmuotojai, prožektorių šviesos, fotografai išvarginę iki apakimo. Cvirka ramina:

— "Nieko, Justai, priprasi. Smetoną 20 metų prožektoriais buvo akinamas, bet vistiek sugebėjo pereiti sieną. Priprasi ir tu!"

Koks protas, tokios ir kalbos. Visa tauta verkia ir liudi, o Lietuvos laisvės duobkasiai linksminasi nešvankiomis kalbomis ir puotauja.

Prikimšę pilvus pradeda "svarstyti" anksčiau priimtus darbotvarkės klausimus. Kalba Gedvila, Ročius, Vaineikienė, Žebenka, Abdulskaitė ir visi reikalauja, kad Lietuvoje būtų įvesta tarybinė santvarka. Baigiant tą klausimą, Gedvila perskaito santvarkos pakeitimo reikalu deklaraciją ir stato balsavimui. Ir vėl balsuoja visa teatro publika, o sėdintieji parterio gale net abi rankas iškelia. Reiškia priimta, ir Gedvila pasveikina su nauja politine santvarka. Ir taip laike vienos valandos, be jokių svarstymų ir diskusijų, okupuota Lietuva "gavo" naują santvarką. Lietuva paskelbta tarybų socialistine respublika.

Prieš pradedant svarstyti antrąjį punktą ir vėl reikia daryti pertrauką, nes dar iš Maskvos neatvežti kalbų tekstai. Kuriuos prieš skaitant Maskva turėjo peržiūrėti, išcenzūruoti ir patvirtinti. Pagaliau po ilgo nervinimosi tekstai gauti ir "graboriai" iš džiaugsmo trindami rankas, pradėjo "svarstyti" antrąjį punktą: Lietuvos įjungimas į Sovietų Sąjungą. Tuo klausimu pranešimą darė Pakarklis, kuris tarp kita ko pareiškė:

"... Vadinasi, sprendimas, kurį mes turime padaryti šią istorinę valandą, yra aiškus: Lietuvos Tarybų Soc. Respublika turi įeiti į lygiateisių tautų šeimą, į šeimą žydinčių Sovietinių Socialistinių Respublikų ..."

Dar kalbėjo Cvirka, L. Gira (pastarasis savo kalbą "saliutavo" aukštyn iškelta kumštimi, o kita ranka ložėje sėdintiems rusams siuntė "pabučiavimus") ir žydas Fridmanas - Latvis, kuris "taisydamas" žydišką akcentą visą laiką pirštu grežė nosį. Vėliau dar užkvarksėjo Mikalina Meškauskienė ir keturis sakinius (jam tik tiek buvo leista) išstenėjo "valstietis" Tomas Tamulevičius. Bet jų visų kalbos paruoštos pagal Maskvos nustatytą planą ir grafiką — "už įsijungimą į laimingų tarybinių tautų šeimą". Atstovas iššauktas į sceną, ten gauna iš prezidiumo raštą, kurį slebizavodamas paskaito ir vėl grąžina prezidiumui. Gali kalbėti tik tie, kam yra leista, ir tik tiek, kiek jam įteiktame rašte yra parašyta. Nes taip daryti įsakė "demo-

Ar Ad. Mickevičius mokėjo lietuviškai?

(Atkelta iš 1 psl.)

Pagaliau, to Ligenzos patikėtinumu buvo abejojama. Pavyzdžiui, Poeto prietelius A. Biergel, į Neveravičiaus darbų rankraščio paraštę parašė "bredne" (nesąmonė). Pora kartų prieš įvairius Ligenzos tvirtinimus yra protestavę Mickevičiaus vaikai, skaitydami jį esant pagirūnu.

Taigi, pagaliau, ar Mickevičius mokėjo lietuviškai ar nemokėjo? Aišku gi, kad keliaudamas tarp Vilniaus ir Kauno turėjo lietuvių kalbos prisiklausyti. Kaip College de France profesorius taipgi studijavo autorius, rašiusius lietuviškais klausimais. Tai temai 1843 m. kovo 24 dieną jis pašventė šešias paskaitas. Pagaliau, pažintis su Kobeckiu-Korylskiu, kurs į kalbą mėgdavo įterpti žemaitiškų žodžių.

Kompromisas

Szermentowski pagaliau nusileidžia iki kompromiso. Girdi, "Vis tebesame gudrūs kaip tabakas tabakerkoje. Mokslininkai, kaip visuomet atsargūs, paskelbė kompromisinę nuomonę: dainos buvo surašytos pagal žemaičio Kobeckio - Korylskio žodžius. Jas užrašė be jokios abejonės pats Mickevičius. Atpuola Marijos Goreckienės versija, kad poetas dainas "taisė". Dainos yra užrašytos žemaičių tarme. Mickevičius tos tarmės nežinojo.

Galėjo Mickevičius žemaičių tarmės nemokėti, bet tatai nereiškia, kad jis nebūtų mokėjęs lietuviškai. Ką gi, jei ta tema šaltiniai ir liūdnokai tyli, baigia autorius be savo išvados. Bet išvadą jis padarė pačių straipsnyje suminėtų asmenų pasakymu ir parašymu citatomis. Tie, kurie arčiausiai Mickevičiaus stovėjo ir pats Mickevičius savo veiksmais ir žodžiais parodė, kad poetas buvo lietuvis ir lietuviškai mokėjo, o kurie abejoja ar priešingai bando argumentuoti, yra tie, kurie žūt-but nori save ir saviškius įtikinti, kad Adomas Mickevičius buvo ... lenkas.

Lenkas niekuomet nebūtų pajėgęs parašyti "Litwa, Ojczyzna moja". J. Pr.

SIŲSKITE PINIGUS
Į U.S.S.R.
ŠVENTĖMS
DAUGIAU PREKIŲ IR MAISTO PASIRINKIMUI GRAMERCY SHIPPING INC.
firma įsteigta prieš 20 metų,
SĄŽININGAI IR PATIKIMAI PATARNAUJA
Jūs esate leidimą turinčios firmos apsaugoti. Pilna Garantija. Turi Bankų Departamento leidimą.
Apdrausta $20,000.
Tiesioginis U.S.S.R. Užsienio Prekybos Banko Agentas. Mūsų firma yra vienintelė, kuri visada siuntėjui pristato oficialų U.S.S.R. kvitą gavėjo pasirašytą. Pristatoma per 2 savaites.
Suma pilnai išmokama.
Kursas: 9 rubliai už $10.00.
Mokestis: iki $30.00 — $2.75, virš $30.00 — 10%.
GRAMERCY SHIPPING INC.
744 Broad St., Newark, N. J.
Rašykite angliškai ar rusiškai gauti pilną katalogą.
GRAMERCY
SHIPPING CO.
118 E. 28 Street
NEW YORK 10016, N. Y.
MU 9-0598

RECEPTŲ SPECIALISTAI
J. ir J.
PHARMACY
ROBERT KOVERA
ARLENE AZUKAS
Jūsų registruoti vaistininkai
IMPORTUOTI KVEPALAI IR MAX FACTORS KOSMETIKA
Angliški sveikinimai Padėkos dienai ir Šv. Kalėdoms
Sveikinimai gimtadienio, vardadienio, vestuvių ir įvairių sukaktuvių proga linkėjimai greičiau pasveikti ir padėkos ir visokioms kitoms progoms kortelės lietuvių ir anglų kalba.
Fanny May saldainiai.
2557 West 69th Street
TEL. PR 6-4363

kratiškiausia" pasaulyje valstybė — komunistinė Rusija.

Pakarklis perskaito deklaraciją, kurios pabaiga skamba:

"...Klausydamas valios liaudies, nuvertusios senąjį priespaudos ir neteisės režimą, žmogaus eksploatacijos režimą, L. Seimas nutarė:

"Prašyti Sovietų Soc. Respublikų S-gos Aukščiausiąjį Sovietą priimti Lietuvos Soc. Tarybų Respubliką į Sovietų Soc. Respublikų S-gos sąstatą sąjungine respublika tais pačiais pagrindais, kuriais įeina į SSSR Ukrainos, Gudijos ir kitos sąjunginės respublikos".

Gedvila atstovo Pakarklio deklaraciją stato balsavimui. Ir vėl pakyla salėje ir balkonuose šimtai rankų. Mat, "balsuoja" ir publika: slapukai, atstovų "globėjai", žydeliai - komjaunuoliai, šlavikai ir salėje sėdintieji raudonarmiečiai. O po prezidiumo stalu gulintieji raudonarmiečiai negalėdami pakelti rankų, tai pradeda kilnoti kojas... Ir Gedvila skubiai skelbia rezultatą: — "Priimta".

Žydas Meskupas - Adomas pirmasis rusiškai užgargaliuoja: — "Da zdravstvujet velikij Sovietskij Sojuz. Da zdravstvujet Ruskaja semja narodov. Da zdravstvujet Socialističeckaja Sovietskaja Respublika".

Gedvila pasiūlo pagerbti sovietų vyriausybės atstovą drg. Dekanozovą ir sovietų atstovą Pozdniakovą. Pakilus publikai Pozdniakovas iš užrašų knygutės "lietuviškai" perskaito: — "Lei gy-vuo-ja Lie-tuvos socialys-tynie respublika. Pirmyn į nau-jes per-galės". Na, ir po to visi užbliauna internacionalą. Vieni rėkia lietuviškai, kiti rusiškai, treti žydiškai. Posėdis baigėsi. Iš teatro salės pranyko Lietuvos tautinė vėliava. Vakare jau neleidžiama per radiją transliuoti Lietuvos Himno.

Liepos 21 d. L. Seimas deklaravo tarybų santvarkos įvedimą Lietuvoje ir Lietuvos įjungimą į Tarybų Soc. Respublikų Sąjungą. Tais "nutarimais" okupantas buvo įgaliotas vykdinti galutinį Lietuvos pavergimą ir įgyvendinti tarybinę santvarką.

Į vadinamąjį L. Seimą buvo "išrinkti" 79 astovai. Bet atstovas Jonas Abakonis dėl nežinomų priežasčių į posėdžius neatvyko. Pagal Sniečkaus pranešimą seime dalyvavo 78 atstovai. Jų tarpe darbininkų 21, valstiečių 25, intelektualų ir tarnautojų atstovų 27, amatininkų 1, kumečių 1, kareivių 3. Tautinis pasiskirstymas: lietuvių — 67, žydų — 4, lenkų — 3, baltarusių — 2, rusų — 1, latvių — 1.

L. Seimo posėdžiai būdingi velniška eigos skuba. Tartum jos priedangoj norėta paslėpti nusikaltėliai ir nusikalstamo darbo vieta. Laike trijų dienų, posėdžiaujant 2—4 val., buvo priimti visi Maskvos suredaguoti "nutarimai", iš pagrindų pakeitę valstybinę, politinę, ūkinę ir ekonominę krašto santvarką. Šie L. Seimo nutarimai yra vienas juodžiausių Lietuvos istorijos puslapių.

Dar tenka paliesti ir tuos asmenis, kurie važiavo į Maskvą parvežti Stalino "saulės". Liepos 23 d., prieš užbaigiant paskutinį tos sesijos L. Seimo posėdį, gauna žodį atstovas Pakarklis, kuris pareiškė:

"L. Seimo atstovai! Užvakar Lietuvos L. Seimas priėmė deklaraciją, kuria prašoma SSSR Aukšč. Sovietas priimti Lietuvos Soc. Tarybų Respubliką į Sovietų S-gos sudėtį. Tam įgyvendinti yra reikalinga pasiųsti į Maskvą delegacija. Tą delegaciją siūlau sudaryti šitokios sudėties: Paleckis, Gedvila, Adomauskas, Mickis, Venclovas, Liudas Gira, Vitkauskas, Šumauskas, Didžiulis, Cvirka, Salomėja Nėris, Petrauskas Kazys, Zibertas Pranas, Vaineikienė, Ditkevičius, Petrauskas Pranas, Demskis Juozas, Kutraitė Marija, Abdulskaitė Birutė, Adomas-Meskupas".

Pasiūlymas "priimtas" vienbalsiai. Viso buvo išrinkta 20 Lietuvos laisvės duobkasių.

Liepos 30 d. vakare, Kauno geležinkelio stotyje susirinko 19 Stalino "saulės" vežikų. Jiems vadovavo J. Paleckis. Kauno stotį stropiai saugojo milicija, enkavedistai ir sekliai. Iš stoties patalpų žmonėms neleidžiama išeiti. Po Paleckio kalbos, kuris pareiškė, kad važiuoja parvežti Lietuvai Stalino saulės, stiprios sargybos saugojamas atvažiavo traukinys. Ir visi vežikai strimugalviais suvirto į minkštas miegamųjų vagonų sėdynes.

Liepos 31 d. 11 val. "delegacija" pasiekė Maskvą. Stotyje pasitiko: Maskvos Komunistų Partijos sekretorius Ščerbakov'as, TSRS Aukšč. Tarybos prezidiumo sekretorius Gorkin'as, TSRS vyriausybės atstovas Pronin'as, armijos herojus, gen. Meriškov'as, Maskvos miesto atstovas Mark'as, raudonarmiečių garbės dalinys, spaudos atstovai ir minia vergų nužemintųjų. Pirmasis iš traukinio išsirito "herojus" Adomauskas, kuriam komjaunuoliai įteikė puokštę gėlių. O Maskvos radijo pranešėjas apsiputojęs juodino nepriklausomą Lietuvą ir atskirai apibūdino delegacijos narių "žygdarbius". Šilčiausi žodžiai teko Adomauskui, Liudui Girai, Salomėjai Nėriui, Vaineikienei, Šumauskui.

Sovietų valdžia skelbia, kad netrukus Maskvos gatvėse pasirodys paveiksle matomas taxi keturiems keleiviams vežti.

Rugpiūčio 1 d. Maskvoje prasidėjo TSRS Aukšč. Tarybos septintoji sesija. Įžanginę kalbą pasakė Molotovas, paliesdamas Sovietų Sąjungos užsienio politiką. Jo ilgos kalbos tenka pacituoti porą pasisakymų:

"...Pirmaeilę reikšmę mūsų kraštui turi tas faktas, kad nuo šiolei Tarybų Sąjungos sienos bus perkeltos prie Baltijos jūros krantų. Drauge su tuo mūsų kraštas gauna savus neužšalančius uostus Baltijos jūroje, kurie mums taip labai reikalingi".

Dėl santykių su Jungtinėmis Amerikos Valstybėmis išsireiškė sekančiai:

"...Ties mūsų santykiais su JAV-mis aš nesustosiu vien kad ir dėl to, jog apie juos negalima pasakyti nieko gero. Mums yra žinoma, kad Jungtinėse Valstybėse kai kam nepatinka Tarybų S-gos užsienių politikos laimėjimai Pabaltijo kraštuose. Tačiau, reikia pripažinti, mus mažai domina ši aplinkybė, kol mes savo uždavinius atliekame be tų nepatenkintų ponų paramos. Tačiau ta aplinkybė, kad Jungt. Valstybėse valdžios organai sulaikė auksą, neseniai mūsų valstybinio banko pirktą iš Lietuvos, Latvijos ir Estijos bankų, sukelia iš mūsų pusės visų energingiausią protestą. Šiuo atveju tiek Jungt. Valstybių vyriausybei, tiek Anglijos vyriausybei, ėjusiai tuo pačiu keliu, mes galime tik priminti apie jų atsakingumą už tokius neteisėtus veiksmus".

Rugpiūčio 2 d. vyko iš Rumunijos atplėštos Besarabijos ir Bukovinos įjungimas į Sovietų Sąjungą. Iš jų buvo sudaryta Sovietų Sąjungos respublika Nr. 13.

Rugpiūčio 3 d. 18 val. Kremliuje prasidėjo Lietuvos kryžiavimas bolševikinėse kartuvėse. 19 Maskvon nuvykusių Lietuvos duobkasių paprašo durtuvais paramstytos Stalino "saulės". Tos dienos posėdžiui pirmininkavo Sąjungos Tarybos pirm. A. A. Andrejev'as. Lietuvos duobkasiams sėstis neleidžiama. Jie visi stovi išrikiuoti prie salės durų. Salomėja Nėris, Kutraitė, Abdulskaitė ir kitos moterys apsirengusios lietuvių tautiniais drabužiais. Tikrai skaudu pagalvojus, kad lietuvės moterys šitaip galėjo išniekinti mūsų tautinius drabužius.

Pirmas žodį gauna J. Paleckis, kuris paniekina garbingą Lietuvos praeitį, nepriklausomybės laikotarpį ir apdūsauja liaudies "kančias". Padėkojęs Stalinui ir raudonajai armijai už išlaisvinimą paprašė priimti Lietuvą TSRS sąstatan sąjunginės respublikos teisėm. Pasižadėdamas su visa energija įsijungti į didįjį socialistinės statybos darbą ir eiti petis į petį su TSRS tautomis, didžiosios

(Nukelta į 4-tą psl.)

ARTĖJANČIOMS ŠVENTĖMS

GERIAUSIA DOVANA
SKANAUS
MAISTO SIUNTINIAI

Į LIETUVĄ

GERIAUSIAS
AMERIKONIŠKAS MAISTAS
GREIČIAUSIAI
IR
GARANTUOTAI PRISTATOMAS
ŽEMIAUSIOMIS KAINOMIS
UŽSAKYKITE DABAR.

Ekonomiškas siuntinys 504 — $22,00

Brutto svoris — 22 svarai.
4½ sv. kvietinių miltų, 2¼ sv. cukraus, 2¼ sv. razinkų, 2¼ sv. lašinių, 2¼ sv. makaronų, 2¼ sv. ryžių, 2¼ sv. monų kruopų, 1 stikl. Nescafe (2 oz.).

Siuntinys 412 $24,90

Brutto svoris — 22 svarai.
10 sv. kvietinių miltų, 5 sv. rūkytų lašinių, 5 sv. ryžių.

Siuntinys Nr. 411 $36.75

1¼ sv. degintos kavos, 1¼ sv. cacao, 1¼ sv. šveicariško šokolado, 2½ sv. valg. alyvos, 2½ sv. cukraus, 2½ sv. ryžių, 1¼ sv. sūrio, 2½ sv. rūkytų lašinių, 2½ sv. rūkyto kumpio, 2½ sv. džiovintų vaisių mišinio.

"Skaniausias" $41.00

1¼ sv. geriausios degintos pupelių kavos, 1¼ sv. Olandiškos cacaos, ½ sv. Ceylono arbatos, 2½ sv. cukraus, 1¼ sv. Alyvų alyvos, 1¼ sv. sūrio, 2½ sv. kvietinių miltų, 2½ sv. ryžių, 1¼ sv. maišytų džiovintų vaisių, 1¼ sv. rūkytų lašinių, 1¼ sv. rūkyto kumpio, 1¼ sv. razinkų, 1¼ sv. geriausių šokoladinių saldainių, 1¼ sv. vaisinių saldainių, ½ sv. juodųjų pipirų.

Prašykite veltui gaunamų katalogų su daugiau įvairių siuntinių pavyzdžiais.

Šimtai įvairiausių maisto siuntinių pasirinkimui.

Labai vertingas siuntinys puikiausių angliškų medžiagų. Pareikalavus atsiųsim pavyzdžius.

Siuntinys BV — 1 $34.80

Žinomos Bostono "Serge" medžiagos vyriškam kostiumui (3½ jardo), 100% vilna, geros kokybės, tamsiai mėlynos spalvos.

Čia pažymimos pilnos kainos, gavėjui Lietuvoje nereiks nieko primokėti.

PINIGŲ Į LIETUVĄ

siuntimas pilnai garantuotas.

Pristatomi per dvi savaites be jokių atskaitymų. Gaunate gavėjo pasirašytą kvitą.

Tarifas: 9 rubliai — $10.00
Persiuntimas: iki $30.00 — $2.75
Naujas žemiausias tarifas.

Nemokėkite brangiau
iki $50 — $2.75,
virš $50 iki $100 — $3.50,
virš $100 iki $300 — $5.00.

Prašykite veltui gaunamų katalogų su didžiausiu pasirinkimu dovanų siuntimui į Lietuvą.

INTERTRADE EXPRESS CORP.
125 East 23rd Street
New York, N. Y. 10010

PRIVERSTINIS LIETUVOS ĮJUNGIMAS Į SOVIETŲ SĄJUNGĄ

(Atkelta iš 3 psl.)

tėvynės galybės ir gynimosi pajėgumo stiprinti. Jo kalbos vertimą į rusų kalbą atliko Kauno komunistėlis Vicas. Po Paleckio kalbos Lietuvos "delegacijai" leidžiama atsisėsti Aukšč. Tarybos atstovų tarpe.

Antruoju išeina kalbėti valstietis Pranas Petrauskas. Jo plepalus į rusų kalbą vertė A. Sniečkus. "Kalbėtojas", kaip buvęs valstietis, Kremliaus svečių salėje išvertęs krūvas mėšlų ant buv. Lietuvos vyriausybės, prašo kalmukų ir kirkizų, kad pamokintų, kaip reikia kurti Stalino saulės apšviestą naują gyvenimą.

Po pertraukos ir prasivėdinimų į tribūną nustraksėjo Salomėja Nėris. Jos kalbą vertė Zenkevičius. Įplasnojusi į tribūną S. Nėris papūgiškai pragydo:

"Vadui, mokytojui, draugui, lietuvių tautos išlaisvintojui — didž. Stalinui aš skiriu savo eiliuotą žodį — poemos apie Staliną. Joje reiškiamos mintys ir jausmai lietuvių tautos, dėkingos už savo laimę ir išlaisvinimą".

Po įžangos poetė perskaitė visą 12 posmų Stalino garbei sukurtos "poemos". Už tą poemą Lietuvos komunistų partija autorei sumokėjusi 25 tūkstančius litų. Tais laikais tai buvo didelė suma pinigų. Iš to matome, kaip komunistai už visokias blevyzgas besaikiai švaistė Lietuvos pinigus.

Kaip vėliau pasakojo sugrįžę vežikai, poema jaudinusi visą Kremliaus forumą. Senas kaukazietis griebęs autorės rankos bučiuoti ir taip žemai nusilenkęs, kad Salomėja net sveikintojo barzdos galus užmynusi. Kitų tautų atstovai paprašę poemos vertimo į jų kalbas.

Toliau dar kalbėjo M. Mickis ir kriminalistas Pranas Zibertas. Pastarajam kalbą traukinyje "suposmavo" S. Nėris ir P. Cvirka.

Baigėsi Kremliaus vaidinimai ir Lietuva įjungiama į Sovietų S-gos jungą. Gudijos Tarybų Soc. Respublikos Baranovičių apygardos atstovas P. K. Ponomarenko perskaitė nuosprendį, kuriuo Lietuvos Respublikai buvo užnerta kilpa ir įtraukta į sovietinių tautų kartuves.

Ta proga Sovietų Sąjunga atskyrė keletą rajonų nuo Gudijos TSR ir "dovanojo" Lietuvai. Ta "dovana" — tai suktas tautinės politikos principas. Tikrovė tokia: stalininiame "dovanų akte" pažymėti Vilniaus krašto rytų rajonai turėjo būti Lietuvai grąžinti pagal 1939 m. spalio mėn. sutartį. Tačiau Sovietų Sąjunga tų rajonų neperdavė, o įjungė į Gudijos TSR. Taigi, "dovanojo" Lietuvai priklausančios teritorijos dalį. Tikrai negirdėta "malonė".

Po vadinamo balsavimo baigėsi Lietuvos tragedijos antrasis aktas. Į Tarybinių tautų kartuves įtempta Lietuva ženklinama — 14 Sovietų Sąjungos Respublika. Kremliaus salėje audringi plojimai, ovacijos, šauksmai "ura". O visoje Lietuvoje liūdesys, skausmas ir gėda. Visa įjungimo eiga ir kalbos transliuojamos per Kauno ir Vilniaus radiją. Lietuvos komunistai nerdamiesi iš kailio — ruošia "džiaugsmo ir padėkos" mitingus. Bet lietuvių tuose mitinguose labai mažai dalyvaudavo, nors į juos ir prievarta buvo varomi.

Kaip anksčiau minėjau, parvežti Stalino "saulės" buvo išrinkta 20 atstovų delegacija. Bet į Maskvą išvažiavo tik 19 atstovų. Išeina, kad vienas nubyrėjo. Tai vidaus reikalų ministeris M. Gedvila, kuris ar tai savo noru, ar tai kieno nors įsakymu, į Maskvą nevažiavo ir pasiliko "pašeimininkauti" Lietuvoje. O iš tos 19 Maskvon išvykusių asmenų buvo tik 18 liaudies "rinktų" seimo atstovų. Juos dar lydėjo komunistų partijos apsauga, įvairūs vertėjai ir kt. J. Paleckis tuo kartu dar nebuvo "išrinktas" L. Seimo atstovu. Tik rugpiūčio 17 d. buvo viešai pagarsinta, kad atstovas J. Abukonis nepradėjo eiti atstovo pareigų. Rinkiminė komisija paskelbė papildomus rinkimus rinkti vieną atstovą Ukmergės apygardoje. Ir rugpiūčio 18 d. tos apygardos rinkėjai su "dideliu entuziazmu" atstovu išrinko J. Paleckį.

Dabar žvilgterėkime, kokie buvo Lietuvoje pasilikusio M. Gedvilos ir Ministrų Tarybos darbo "vaisiai".

Liepos 31 d. Vidaus reikalų ministerio M. Gedvilos įsakymu uždaryti dienraščiai "Lietuvos Žinios" ir "XX Amžius".

Rugpiūčio 1 d. įsakyta, kad 24 val. laikotarpyje Lietuvos bankų ir kredito įstaigų seifų savininkai privalo sunešti nuomojamų seifų raktus. Bankuose paskirti Rusijos įgaliotiniai, kurie pradeda grobstyti seifuose padėtas lietuvių brangenybes. Sustabdytas užsienio valiutos pardavimas ar pervedimas į užsienį. Pakartotinai paskelbta, kad visi notariniai aktai dėl žemės kaime ar mieste perleidimo, pardavimo ar padalinimo nustoja galios.

Rugpiūčio 4 d. įvykusiame visų apskričių žemės ūkio komisijų pirmininkų, apskričių viršininkų, apskričių agronomų ir apygardų žemės tvarkytojų suvažiavime, M. Gedvila pareiškė, kad žemės reforma turėsianti būti įvykdyta iki rugsėjo 1 d. Valstiečiai turi gauti žemę tuoj pat ir pravesti rudeninę sėją.

Rugpiūčio 5 d. Ministrų Taryba nutarė sudaryti valstybinį žemės fondą. Į fondą turi būti paimta. visos valstybinės žemės ir vietos savivaldybių žemės, visos dvarininkų žemės su sodybomis, trobėsiais, gyvu ir negyvu inventoriumi, visos bažnytinės, parapijinės, vienuolynų ir kitų religinių organizacijų ir įstaigų žemės; žemės tų piliečių, kurie gyvena miestuose.

Kaikuriuose Lietuvos paštuose pradėjo veikti bolševikinė laiškų cenzūra.

Ministrų Taryba paskelbė Patalpoms sekvestruoti įstatymą.

Į Lietuvą pradeda važiuoti visoki Rusijos įgaliotiniai, raudonarmiečių šeimos ir išbadėjusi minia vergų nužemintųjų.

Rugpiūčio 8 d. prasidėjo žemės matavimo darbai. Pirmasis pajudėjo Taujėnų valsčius. Vykdant matavimo darbus, "gimė" tarp įvairių komisijų ir kuoliukų kalinėtojų socialistinis lenktynavimas.

Nusavinta visos privatinių savininkų akcijos ir obligacijos. Visoje Lietuvoje uždarytos fondų biržos ir atleisti jų komitetai.

Įvesta civilinė metrikacija.

Rugpiūčio 10 d. paskelbtas įsakymas, kad I ir II eilės miestuose gyvenamųjų patalpų naudojimo pagrindinė norma vienam žmogui — 9 kvadratiniai metrai.

Rugpiūčio 13 d. buvo suimti akc. "Drobės" b-vės valdybos ir revizijos komisijos nariai už išmokėjimą b-vės akcininkams dividendų. Dalis suimtųjų 1941 m. birželio mėn. Pravieniškių stovykloje buvo rusų kareivių sušaudyti.

Pasibaigus Kremliuje A. Tarybos posėdžiams, Lietuvos "delegacija" buvo vežiojama po Maskvą ir jos apylinkes. Parodė specialiai užsieniečiams rodomus kolchozus, ligonines, Lenino mauzoliejų ir kt. Juos priėmė Stalinas, Molotovas, girdė vodka ir "vaišino" ikra. Apdovanojo Kremliaus kiemsargių portretais, žvaigždėmis, armonikėliais, veidrodėliais, karoliais, šukomis.

Draugui Zibertui asmeniškai įteikė lazdą, o Šumauskui — peilį. Atspausdino rusų kalba S. Nėries "poemas apie Staliną" ir L. Giros eilėraščių rinkinį. Po visų "vaišių", ir iškeitusi Lietuvą ant šukių ir blizgučių, delegacija rugpiūčio 13 d. vakare sugrįžo į Kauną. Ir komunistai visoje Lietuvoje pradėjo ruošti delegacijos pagerbimo ir padėkos mitingus.

Trys Takomos vyrai gavo iš biznieriaus Charles Hyde $45,000 už pagrobto sūnaus atidavimą. Dabar paveiksle matomas Tilford G. Baker pats policijai prisipažino, kad jis dalyvavo vaiko pagrobime ir gavo $45,000. Jis pasakė policijai savo bendradarbių pavardes. Policijai pavyko rasti beveik visus dar nesunaudotus $45,000.

Rugpiūčio 24 d. antrą kartą susirinko L. Seimas. Jis posėdžiavo Teisingumo Ministerijos rūmuose. Dalyvavo 77 atstovai, Ministerių Taryba, komunistų partijos stabai, būrelis stebėtojų ir 50 uniformuotų enkavedistų. Seimas posėdžiavo dvi dienas. Svarbiausi punktai, tai delegacijos pranešimas, kaip ją priėmė ir vaišino "tėvas" Stalinas, ir Stalino konstitucijos priėmimas. Rugpiūčio 25 d. buvo priimta Stalino konstitucija ir tuo baigėsi Lietuvos Respublikos užsmaugimo laikotarpis, kuris tęsėsi nuo 1940. 6. 15. — 1940. 8. 25. Ir užbaigai paskutiniųjų L. Seimo posėdžių L. Gira užgiedojo "gadzinkas":

Respublika! Ligšiol tave visi alino,
Nuo šiol žydėt globoj pradėsi Stalino!

Nuo tų liūdnų įvykių jau praėjo 25 metai. Tai ketvirtis šimtmečio, kai mūsų tėvynė enkavedistų teriojama dūsauja bolševikiniame chaose, prievartoje, siaube ir apgaulėje.

Naudotasi: V. Žalvis. "Prieš 10 metų". "Britanijos Lietuvis", 1950 metų įvairūs numeriai.

SLA SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

SLA — jau **80 metų** tarnauja lietuvių visuomenei ir išmokėjo daugiau kaip SEPTYNIUS MILIJONUS dolerių savo apdraustiems nariams.

SLA — **didžiausia** lietuvių fraternalinė organizacija — duoda **gyvybės apdraudą ir ligoje pašalpą,** kuri yra pigi, nes SUSIVIENIJIMAS **neieško pelno,** o teikia patarnavimus savitarpinės pagalbos pagrindu.

SLA — jau turi daugiau, kaip **tris su puse milijono dolerių** kapitalą, tad jo **apdrauda tikra ir saugi.** Kiekvienas lietuvis čia gali gauti įvairių klasių **reikalingiausias apdraudas** nuo $100.00 iki $10,000.00.

SLA — jaunimui duoda gerą **Taupomąją Apdraudą - Endowment Insurance,** kad jaunuolis gautų pinigus aukštojo mokslo studijoms ir gyvenimo pradžiai.

SLA — duoda VAIKAMS ir jaunuoliams labai pigią TERM apdraudą: už $1,000.00 apdraudos tik $3.00 mokesčio metams.

SLA — AKCIDENTALĖ APDRAUDA naudinga visokio amžiaus asmenims, rekomenduojama **lietuviškų KLUBŲ ir draugijų** nariams. Už $1,000.00 akcidentalės apdraudos mokestis $2.00 į metus.

SLA — kuopos yra daugumoje lietuvių kolonijų. Kreipkitės į kuopų veikėjus ir jie plačiau paaiškins apie SUSIVIENIJIMO darbus.

Gausit spausdintas informacijas, jeigu parašysit:

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA

307 WEST 30 STREET, NEW YORK, N. Y. 10001

J. KAUNAS

ČIKAGOS TRUPINIAI

(ŽIŪRĖTA, BET NEMATYTA)

Kam tos uodegos?

Mūsų poniutės dabar pradeda vaidinti didžiuosius ponus. Ponienėmis būti nebenori. Yra tokia šauni gydytoja. Senuoju stiliumi ji vadintųsi ponia Žąsinienė. Tačiau dabar visi į ją kreipiasi — ponia Žąsinas.

Ėmė ir atsirado toks nelinksniuojamas daiktavardis. Man tas nesvarbu. Tačiau Petras, Pranas, Vincas ir kiti lituanistai raukosi. Sako, kad mūsų tėveliai šitaip nešnekėjo.

Arkitektas Jonas šitiems ginčams padarė galą. Aiškindamas moderniąją statybą, jis pasakė:

— Jei tik vėjas pro plyšius nešvilpauja, tai troba gera.

Tad ir pasakiau lituanistams:

— Jei tautietis mane suprantą, tai mano šneka gera.

Mano kaimynas Jonuškis vieną rytą paskambino į kliniką:

— Ar namie ponia žąsinas.

Saldus balselis atsiliepė:

— Ponia žąsinas vasaroja. O kas čia šneka?

— Jonuškis.

— Ar tai daktaras Jonuškis?

— Aš nesu joks daktaras, o tiktai ponios žąsinienės pacientas.

Kam tos galūnės? Kam tos uodegos?

Melodija be muzikos

Visą laiką maniau, kad esu šachmatų čempionas ir matematikos meistras. Progai atsitikus, mano bičiulis Aleksandras šachmatiškai ir matematiškai įrodė, kad mano įsivaizdavimas buvo teisingas. Tik iš dalies. Tai tau ir čempionatas.

Mūsų naujokų vaizduotė neprastesnė. Magazinams rašydami, jie daug naujybių prirašo apie vieną pagrindinę melodiją, apie kurią vystosi visi kiti pradai.

Aleksandras naujokams išaiškino, kad pipiras iš savo prigimties yra tiktai kartus, bet ne karštas. Reikia pipirą pakaitinti, kad jis būtų karštas. Akmuo gali būti iškilus, bet asmuo iškilus būti negali. Pasiskaityti verta. Žiūrėk Naujienas 1965. VII. 24, II d.

Dėl savo trupinių turiu nenaujoviškai pasiaiškinti, kad atlaužos ir nuolaužos reikalingos dailininkams modernistams, kurie ant drobės pastato sugriautus tiltus ir sugriuvusias trobas. Sugriautų objektų statyti dar neišmokau. Trupinys gali būti kartus, nors ne pipiras.

Greitasis šuo

Daug kas nuvažiavo į New Yorką stebuklų ir grožio pamatyti. Ogi aš kuo prastesnis?

Lėktuvas greitas, nors kainos poniškos. Matematikai apskaičiavo, kad lėktuvas yra saugiausia karieta. Sako: juo kelionė trumpesnė, juo akcidentų mažiau.

Geležinkelis lėtesnis, bet pigesnis ir daugiau teikia laiko gamtai stebėti.

Autobusas Greyhound Bus — Greitasis šuo lėčiausias, bet pigiausias. Vidus vėdinamas, kad keleivis nepavargtų ir Amerika jam būtų gražesnė. Miegas zuikio. Sveikam žmogui šitoks miegas tik pramoga.

Gavęs atostogų, nuėjau į tą Čikagos vietą, iš kurios greitieji šunes į visas puses laksto. Stovi autobusas. Ant jo lentelės matau: San Francisco, ir galvoju, kad šitaip vadinasi New Yorko paroda. Atsisėdu šalia gražuolės.

Važiuojame į pietus ligi 18 gatvės. Mūsų šuo pasuka į vakarus.

Gražuolė užsnūdo ir taip prispaudė mane, kad mano šonkauliai ėmė braškėti. Kas daryti? Imu ją mandagiai šnekinti.

— Kur, Tamstyte, važiuoji, klausiu.

— Tai, sako, į Angelų Miestą.

— Tai, sakau, kada gi mes nuvažiuosime į New Yorko parodą?

— Žmogau, sako, mes važiuojame į Kaliforniją.

Taip ir nuvažiavau į Pranciškaus Miestą. Pacifiką pasiekęs daug dalykų pamačiau. Gaila tiktai, kad jie visi galvoje nesutelpa.

Namo parvažiavęs, galvoju, ką čia pasakoti iš tos didelės kelionės. Susitikęs bičiulį Martyną, sakau, kad mačiau baisiai didelį tiltą. Laikančios kolonos tokios aukštos, kad galvą pakėlęs jų viršūnės nepamačiau. Ir šonus ir dugną mačiau, bet viršūnės pamatyti negalėjau.

— Kur tu tai matei? — klausia Martynas.

— Pranciškaus Mieste.

— Tai, sako, matei beržinį lieptą piemenims pasivaikščioti. Tai tau ir Kalifornija.

Izraeliaus meno paroda

Šios parodos įspūdžiai pasirodė Naujienose VIII. 13. Mintys originalios, nors gerokai nutolusios nuo objektyvumo. Ką nors bendrindami, "subjektyviųjų" įspūdžių ignoruoti negalime.

Bandydamas ką nors šiuo reikalu pašnekėti, išeities tašku renkuosi Izraeliaus grafiką, kuri buvo sugrūsta siaurame kamputyje. Anglies, rašalo, guašo ir akvarelės darbeliai atlikti kruopščiai, bet be perdėjimų. Atrodo, kad jie į meną žengia per amatus. Atseit, jie darbo neniekina.

Jų skulptūra įvairi. Joje galėjau įžvelgti moderniosios statybos ir organinio pasaulio motyvus.

Aliejaus tapyba šoka pasiutpolkę. Nuo perspektyvos atsisakę, dailininkai lipina ant drobės geležgalius, sudegusius virvagalius ir lentgalius, kad išeitų koks nors burtas. Vienas Izraeliaus paveikslas pavadintas "Reljefinė kompozicija". Atrodo, kad "reljefo" efektas yra ekstra moderniosios tapybos centrinė problema. Šitaip dirbant, spalva darosi tik linijos tarnaitė.

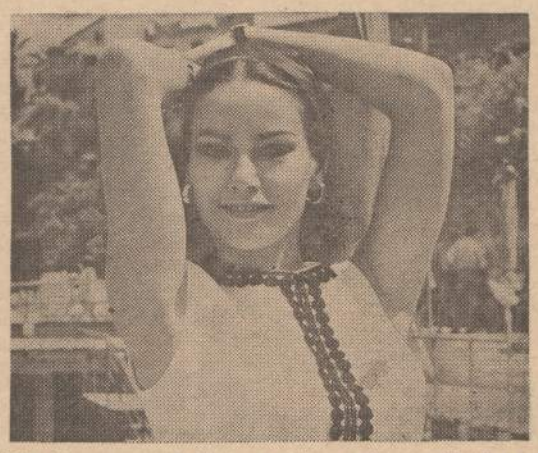

Christine Auger neseniai tebebuvo niekam nežinoma, šiandien garsėja kaip geriausia James Bond "trilerių" vaidintoja.

Moshe Castel sekmingai klosto aliejų ir bazaltą ant drobės. Išeina švariai atlikti savotiški raštai.

Yigael Tumarkin drąsiausias. Klodamas metalą, medį ir plastiką ant drobės, jis braunasi į monumentalumą. Atrodo, kad jo kūriniai Crucifixion ir Hiroshima yra šis tas daugiau, negu pliki eksperimentai.

Spalvos ieškotojai tapo konvencinėmis priemonėmis. Tradiciniai varžtai jų originalumui nekenkia.

Mordecai Ardon sukūrė puošnų milžinišką paveikslą — įvairių vaizdelių junginį. Daug kas kuria panašius "surrealistiškus pot-pourri".

Zvi Mairovich tapo nenuobodžias spalvų kompozicijas.

Naphtali Bezems gal nevisai sėkmingai ieško sentimentų su nupeštu liūtu ir melacholišku sfinksu.

Yra ir silpnesnių tapybos darbelių.

Iš vieno paveikslo žvilgčioja nusvilintos angeliukų galvos — lyg ir bandymas sujungti tapybą su skulptūra. Paroda simboliais labai turtinga.

Bendrai žiūrint, niūri parodos nuotaika atspindi mūsų amžiaus niūrumą.

Paroda užsidarė rugpiūčio 22 dieną.

Paukštytė giedoti pradėjo.

Čikagoje augo ir auga visokl moteriški talentai. Gyvena mama, rodos, našlė, Paukštienė. Gerai nežinau, kiek mergyčių ji užaugino. Gal tris, o gal ir penkias. Visos atrodo to pat amžiaus. Iš mažens šoka, dainuoja ir vaidina. Pusmergių amžiaus pasiekusios, kaž kieno paskatintos, Paukštytės sudarė dainos kolektyvą. Visokiomis progomis jos viešai dainuoja. Visuomenė jas pamilo.

Paukštytė nevalgiusi dainuoti gali. Lizdelio nesusisukusi dainuoti gali. Tačiau nedainavusi

(Nukelta į 6 psl.)

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materiolų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITWINAS, Mrg. — LIETUVIAI SALESMONAI

SENIAUSIAI IR VIENA IŠ PIRMIAUSIAI ĮSTEIGTA SIUNTINIŲ SIUNTIMO FIRMA VISOSE JUNGTINĖSE AMERIKOS VALSTYBĖSE

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

GARANTUOJAME siuntinių saugų ir greitą pristatymą Jūsų giminėms į U.S.S.R. Siuntiniai garantuojami visais atžvilgiais.

JOKIŲ PAPILDOMŲ MOKESČIŲ siuntinio gavėjui nebereikia mokėti.

DIDELIS PASIRINKIMAS įvairių prekių, medžiagų, įvairių produktų mūsų pagrindinėj įstaigoj ir skyriuose.

KAINOS be jokios konkurencijos.

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

CENTRAS YRA:

716 Walnut Street, Philadelphia, Pa. Tel. WA 5-3455

CENTRINĖ ĮSTAIGA NEW YORKE YRA:

220 Park Avenue, South, cor. 18th St. Tel. 982-8410

Kreipkitės į mūsų įstaigos skyrius, kurie yra Amerikos Jungtinių Valstybių visuose didesniuose miestuose.

ČIKAGOS TRUPINIAI

(Atkelta iš 5-to psl.)

Paukštytė nevalgys ir lizdelio nesuks.

Šitaip, tur būt, galvojo viena juokdarė sakydama.

— Buvo Paukštyčių kvintetas. Viena lizdelį susisuko. Liko Paukštyčių kvartetas. Kita lizdelį susisuko. Liko Paukštyčių trio. Tokia jau tvarka, kad Paukštytė lizdelį susisukusi nustoja savo pavardės. Lieka tik jos vardas.

Tikrai nežinau, ar dabar bėra Paukštyčių duetas, ar tik solo beliko, ar nė solo nebeliko. Kai kada šitos sesers suisrenka ir viešai dainuodamos išreiškia padėką savo močiutei, jas užauginusiai.

Kai šitas seseris iš matymo pradėjau pažinti, man Katrė ir Petrė buvo, kaip du pieno lašai. Niekaip negalėjau atskirti vieną nuo antros. Kai išgudrėjau, vieną nuo antros atskiriu ir per sieną žiūrėdamas. Šitaip ir kitiems būdavo.

Katrė iš mažens buvo lėtuolė, o Petrė smarkuolė. Katrė su berniukais nesibardavo, o Petrė ne tik pasibardavo, bet ir pasistumdydavo.

Sykį Petrė susibarė su Algiu, ir šitą vaikigalį pastūmė. Jis sudribo ir šlapioje vietoje atsisėdo. Vyriška savimeilė įžeista. Vienmečių krūva juokiasi. Ašaros ir skundai.

Algio mama, Algiu vedina, eina pas Paukštienę. Moters susipažįsta ir gražiai pasišneka. Reikia dabar kaip nors išspręsti mažamečių bylą. Katrė čia pat. Petrė išėjusi. Mamos tardoma, Katrė sako:

— Aš nieko nepadariau, ir neturiu už ką atsiprašyti.

Algiukas į ją įsižiūrėjęs ima šaukti:

— Tu tu mane pastūmei.

Taip Katrė, būdama visai nekalta, liko peštukė ir melagė.

Šitaip su berniukais Petrei besistumdant, ją pastebėjo baleto mokytojas. Jis ją pakvietė į savo studiją, ir ėmė mokyti baleto.

Milžiniškais batukais apsiavusi ir milžinišku maišu (rusų stiliaus) apsivilkusi, per pirmąją baleto pamoką Petrė išgriuvo. Jos baleto studija tesėsi neilgai. Tačiau visos mokslo kliūtys nugalėtos, nes ji buvo stipri, kaip kumelaitė, ir vikri, kaip vóverė.

Šitie Katrės ir Petrės panašumai bei skirtumai liepia man tikėti, kad dvasia formuoja kūną. Balso medžiaga priklauso prie fizinių žmogaus savybių.

Lėtuolė Katrė dainuoja lyriniu mezosopranu (jos pačios ir kitų manymu), ir kitaip ji nedaiuos.

Smarkuolė Petrė, kiek atsimenu, dainuodavo galingu sopranu. Kas ji yra iš tikrųjų, mes nematėme ir nesirūpinome. Atrodo, kad ir Petrė savęs nematė. Kaž kas vis dėlto pamatė. Kaž kas jos dainavimą pavairavo.

Paskutinį sykį klausydami, pajutome, kad Petrė pradeda estetiškai išreikšti savo asmenybę. Muzikalumas nemeluoja nė vienai Paukštytei. Disonansais vikriai operuodama, Petrė išgauna modernųjį aštrumą. Diapazonas milžiniškas. Dramatiška jėga valdoma, lyg balerinos kūnelis. Nutarėme Petrę tituluoti dramatiniu mezasopranu.

Tačiau ekspertai mano kitaip. Sako, kad dramatiškumą lemia apvalumas. Petrė esanti aštri.

Reikalams palankiai klojantis, vyršikai aktyvi Petrė galėtų sukurti moderniai astra ir galingą dainos formą. Tai būtų lyg ir apatinė koloratūra.

Ką dabar su Petre darysime? Lizdelis susuktas. Tačiau, nedainavusi, Petrė nevalgys. Kai kurie bendruomenės išminčiai tarė: kiškite Petrę maišan. Kiti patarė:

— Palaukime. Leiskime Petrei padainuoti, kol ji pati maišan nelenda.

Padorumo krizė

Ar musulmonų moters dangstytų savo veidus, jeigu visos jos būtų gražios? Musulmonai išmintingi. Jų moteriškės veidus dangstosi, kad vienybė, lygybė ir brolybė (seserybė) nesugriūtų. Jei tu graži, Dievas tave pamatys. Jei tu negraži, žmonės tavęs neišsigąs.

Vieną popietę Sherman Parke vaikštinėdamas susitinku savo kaimyną, musulmoną Salem Aleikum. Žmogiukas apsišvietęs. Šį bei tą šnekava. Aš jam sakau:

Septyniolikos metų Anna Maria Ritz dingo iš namų. Motina praneša, kad paskutinį kartą ji pastebėta Kalifornijoje, Stateline srityje, kartu su jos pamiltu jaunuoliu. Motina labai susirūpinusi, nes jauna Anna Maria netrukus paveldės $10,000,000.

— Ateinančią vasarą mano sesers numato paplūdimiuose vaikštinėti su drabužėliais be viršūnės (topless). Ką sakai tu, gerbiamasis išpažintojau?

— Kas gi būtų, jei visų moteriškių krūtys būtų tokios, kaip indų deivės Parvati? Ar atsirastų vyriškis, kuris tokių krūtų išsigąsti išdrįstų? Ar nors vienas kunigas atsirastų, kuris puritoniškai tarti išdrįstų: savo spenius uždenk, moteriške? O kol kas, gerbiamasis netikėli, šitokia galimybė yra tik kūdikėlių svajonė. Drabužėlis be viršūnės bus tik akimirksnio pramoga, bet ne šimtmečio forma.

— Žaviuosi tavo išmintimi, išpažintojau. Norėčiau savo seseris pamokyti, bet ar jos klausys manęs. Užateinančią vasarą tos pasiutmergės numato į paplūdimį išeiti net su kelnaitėmis be dugno (bottomles).

— Gaila man tavęs, netikėli! — tik pasakė ir nieko topless bei bottomless temomis nebešnekėjo musulmonas.

Dar paklausiau musulmono, ką jis sako apie piktažodžius, Čikagos teatre girdimus. Jis manęs pakvotė:

— Ką sako jūsų šventasis Raštas apie Adomą ir Jievą?

— Juodu buvo skaistūs ir švarūs antžmogiai, kol tiesos nežinojo. Tiesą sužinoję, juodu antžmogystę prarado.

— Tai matai, tada gi ir piktažodžiai atsirado. Nelaimingas tas jūsų teatras su savo piktažodžiais. Gaila man tavęs, netikėli.

— O ką tu, išpažintojau, pasakysi apie vieną jauną slaugę. Ji augina vaikus, prižiūri vyrą ir dirba ligoninėje. Labai maloni moteris, bet formų neprisilaiko. Kasdienybės reikalus ji vadina natūraliaisiais žodžiais.

— O tu, netikėli, koks tu keistas ėsi! Juk slaugė yra angelas, kol ji dirba ligoninėje. Gatvėn išėjusi, slaugė turi taikytis prie tų šnekos varžtų, kurie galioja tik nešvariems asmenims. Ligoninėje šitie šnekos varžtai slaugei negalioja.

Žaviuosi tavo išmintimi, išpa-

JEI JŪS NORITE SIŲSTI
SIUNTINĮ — DOVANAS Į USSR
NAUDOKITĖS PATARNAVIMU PLAČIAI ŽINOMOS FIRMOS

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

(LICENSED BY VNEŠPOSYLTORG)

VYRIAUSIA ĮSTAIGA

1530 Bedford Avenue, Brooklyn 16, N. Y. Tel. IN 7-5522

Siuntiniai siunčiami per mūsų firmą paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigose, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės, jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynei ir kitų daiktų.

Firma — skyriai atidaryti kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro.

Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 val. ryto iki 4 val. popiet.

MŪSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.	1530 BEDFORD AVE.	—	IN 7-6465
NEW YORK 3, N. Y.	78 SECOND AVENUE	—	OR 4-1540
NEWARK, N. J.	314 MARKET STREET	—	MI 2-2452
SOUTH RIVER, N. J.	46 WHITEHEAD AVENUE	—	CL 7-6320
UTICA, N. Y.	963 BLEECKER STREET	—	RE 2-7476
FARMINGDALE, N. J.	FREEWOOD ACRES	—	363-0494
PHILADELPHIA 23, PA.	631 W. GIRARD AVENUE	—	PO 9-4507
ALLENTOWN, PA.	126 TILGHMAN STREET	—	HE 5-1654
ROCHESTER 5, N. Y.	558 HUDSON AVENUE	—	232-2942
LOS ANGELES 4, CAL.	107 SO. VERMONT AVENUE	—	DU 5-6550
CHICAGO 22, ILL.	1241 NO. ASHLAND AVENUE	—	HU 6-2818
BALTIMORE 31, MD.	1900 FLEET STREET	—	DI 2-4240
BUFFALO 12, N. Y.,	701 FILLMORE AVE.	—	TX 5-0700
DETROIT 12, MICH.	11601 JOS CAMPAU AVENUE	—	TO 8-0298
HARTFORD 6, CONN.	643-47 ALBANY AVENUE	—	CH 7-5164
JERSEY CITY, N. J.	303 GROVE STREET	—	HE 5-6368
SYRACUSE 7, N. Y.	1200 SOUTH AVENUE,	—	GR 5-9746
CLEVELAND 13, OHIO	1028 KENILWORTH AVENUE	—	PR 1-0696
HAMTRAMCK, MICH.	11339 JOS CAMPAU AVENUE	—	TO 9-3980
SO. BOSTON, MASS.	396 WEST BROADWAY	—	AN 8-1120
TRENTON 10, N. J.	1152 DEUTZ AVENUE	—	EX 2-0306

žintojau. Ar galiu paklausti dar vieno dalyko?

— Prašau.

Turime tokį Katiliškį, kuris rašo knygas. Viena mama pasakė: — Mano vaikai, kol jauni, šitokių knygų skaityti negali. Taip stačiokiškai nurašo apie neščios mergos sterblę.

— Kas yra svarbiausia tema to jūsų Katiliškio?

— Lietuvos kaimas.

— Tas Lietuvos kaimas, kiek žinau, yra ar buvo rojaus kampelis. Nelaiminga jūsų bendruomenė, jeigu jūsų mamos jo bijo. Juk tai rojaus dailininkas yra tas jūsų Katiliškis.

Keturios taisyklės

Santaros - Šviesos prelegentas katalikiškai rašantiems lietuviams filosofams suteikė filosofijos interpretatorių titulus (Naujienos X. 2. 11 d.).

Pagarbos vertas yra asmuo, kuris, originalių minčių neturėdamas, tik interpretuoja minties kūrybą.

Labai liūdna, kai asmuo, originalių minčių neturėdamas, dedasi originalu.

Štai šitais metais neeilinis publicistas Iksas leido išleisti knygą. Pirmame puslapyje leidėjas sveikina autorių:

— Originaliai parinktas leidinio pavadinimas rodyte rodo ir turinio originalumą.

Toliau per 375 puslapius sekančios mintys galima sudėti į sekančias keturias tiesas ar taisykles.

Pirmoji taisyklė:

Lietuvis teisininkas laikėsi dorinių principų. Minėdamas pirmuosius amžius, sakydavo:

— Tada bažnyčia žėrėjo kaip saulė, o dabar saulė nusileidusi — matome tik jos atošvaistą.

Žemės reformos įstatymą jis iš principo laikė neteisingu (psl. 205).

Iš šito seka taisyklė:

Kas apie žemės nacionalizaciją arba reformą galvoja, tas nusideda.

Šitaip nusidėjo trys lietuviai: inžinierius, gydytojas ir prelatas.

Sprendimas:

Nusidėjėliams ir jų pasekėjams suteikti plėšikų titulus.

Antroji taisyklė:

Žmogus savo darbu ir pinigais pastatytą bažnyčią su visomis teisėmis atiduoda kitataučiui vyskupui (psl. 258 prasmė). Šitai taisyklei nusižengė lietuvis gydytojas.

Sprendimas:

Nusižengėlis turi nešioti ašutinius marškinius.

Trečioji taisyklė:

Nuo lopšio ligi duobės žmogus savo sąžinę paveda auklėjančiai įstaigai. Šitai taisyklei didelis skaičius lietuvių inteligentų nusideda (faktai iš visų puslapių).

Sprendimas:

Per paskutinę akimirką paklydėlis turi atsisakyti savo sukurtų ir ištartų žodžių.

Ketvirtoji taisyklė:

Numiręs žmogus paauksuotan karstan įdedamas ir parke, kur gražūs medžiai auga, užkasamas. Ant jo kapo akmenų piramidė arba marmuro lenta pastatoma. Šitai taisyklei nusižengė viena Klevelando moteris. (psl. 268).

Sprendimas:

Nusižengėlę išskirti iš bendruomenės, kad kitų nepiktintų.

Moteris išskirta. Apsiginti negali. Don Kichotai ją gina.

Laiškai Lietuviams (1965 m. birželio) paskelbė knygos recenziją — Religinių lūžių prarajose.

Leidėjo ruporas.

Girdime ir kitokių melodijų. Alfonsas Grauslys (L. L. 1965 vasario) sklaido rūkus, dengiančius saulę:

— ... Visuomeninių santykių pagydymui vien artimo meilės neužtenka ... Kristus liepė alkti ir trokšti teisybės ...

Dėkui tau, mielasis kunige, už tavo don kichotiškas pastangas.

Pagaliau K. Trimakas S. J. (L. L. 1965 rugsėjo) pataria okupantams sustabdyti prievartą ir leisti asmenims laisvai pagal savo įsitikinimus gyventi.

Mintis neoriginali, bet skatina ieškoti originalumo.

Atsiųsta paminėti

Technikos Žodis Nr. 3, 1965. Gegužis-birželis. XV metai, nuo pradžios jau 93 numeris. Tai yra PLIAS ir ALIAS organas, kitaip sakant Pasaulio Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjungos ir Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjungos bendrai leidžiamas periodinis žurnalas, kurio redakciją šiuo metu sudaro A. Didžiulis, Ks. Kaunas, G. J. Lazauskas, J. Rimkevičius ir D. Satas ir specialiai prie redakcijos deleguoti nuo PLIAS valdybos prof. S. Dirmantas, nuo ALIAS P. Urbutis ir K. Burba. Kodėl šis numeris tiek pavėluotai pasirodė, galima išskaityti iš redakcijos prierašo prie Dr A. Kliorės straipsnio "Mariner IV — Marso tyrinėtojas", kur pasakyta: "Šį straipsnį autorius parašė ir redakcijai prisiuntė gana anksti Marineriui dar nepasiekus Marso. Tenka apgailestauti, kad T. Ž. Nr. 3, dėl techniškų kliūčių negalėjo skaitytojų pasiekti tuo laiku, kada šiuo moksliniu bandymu susidomėjimas buvo pats didžiausias". Lietuviai kaip lėtūs žmonės žinomi savo pasivėlinimais, bet lietuviai turi ir gerą priežodį, kurs viską pateisina: Geriau vėliau negu niekad.

Kad Technikos Žodis nors ir pavėluotai išėjęs nėra nei kiek pasenęs, tai ir vėl rodo jo turinys, nuo kurio ir nebūnant inžinierium nei architektu sunku atsitraukti sykį pradėjus skaityti.

Viršelyje yra visų iki šiol išėjusių šio žurnalo pirmųjų puslapių bendra nuotrauka su mirusio buv. Technikos Žodžio redaktoriaus dipl. inž. Vytauto Pavilčiaus foto nuotrauka. Turinyje vedamasis, skirtas velionio inž. Pavilčiaus atminimui; J. Rugio: Medžiagos sampratos raida nuo materializmo iki idealizmo; A. Kliorės: Mariner IV — Marso tyrinėtojas; J. Gimbuto: Lietuvos miestelių varpinės; D. S.: Lietuvių mokslo darbai; A. Balso: Lietuvos technikinėje spaudoje; technikinė apžvalga ir Veikloje ir gyvenime. Gimbuto ir Kliorės straipsniai iliustruoti.

Kas bus, kai žemėje gyvens 48 bilijonai

Harvardo universiteto žymus okeanografas ir demografas prof. Roger Revelle išdirbo lentelę, kuri rodo, kiek kuriame dešimtmetyje mūsų žemėje bus gyventojų:

1960 metais buvo 3 bilijonai;
1990 metais bus 6 bilijonai;
2020 m. bus jau 12 bilijonų;
2050 m. bus 24 bilijonai;
2080 m. — 48 bilijonai,
2200 m. — 768 bilijonai.

Žmonių prieauglis padvigubėja kas 30 metų ir tą spartą žymiai padidino nauji medicinos išradimai, tai yra "mirimų kontrolė".

Žmonių prieauglis dabar padvigubėja kas 30 metų, tai yra per vieną gentkartę. Sparčiam prieaugliui žymiai padeda "mirimų kontrolė", tai yra naujł vaistai ir pagerinta maisto gamyba.

Kiek čia beliko iki 2000 metų, vos 35 metai, o tuomet pasaulyje bus jau 6 bilijonai ir Jungt. Valstybėse bus 300 milijonų.

FUND RAISING FOR CHURCHES AND LODGES
PHONE OVATION COSMETIC REPRESENTATIVE
687-5832

LA RUE STUDIO
3316 W. 63rd STREET
Specializing in
WEDDING — CANDID
and
FAMILY PORTRAITS
Phone WA 5-5530

CHICAGOS ŠVARIAUSIAS IR MODERNIŠKIAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

NELAUKITE — RYTOJ GALI BŪTI PERVĖLU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimei ištikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, INC.
222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas: CEntral 6-5206

Generaliniai Agentai šių Kompanijų:

American Bonding
American Indemnity
Casualty Mutual
Fidelity & Deposit
Fire and Casualty of Conn.
LaSalle Casualty
Gibraltar Insurance
The Hanover
Highway Insurance
The Home
Interstate
Manhattan Fire & Marine
Mercury Mutual
Monarch
National Union
New York Fire
Security Insurance
United States Fire
Universal Insurance
Western Fire & Casualty
California Life

Ryšium su artėjančiomis šventėmis, laikas pagalvoti apie pasiuntimą siuntinio — dovanų savo giminėms U.S.S.R.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

Pati žinomiausia ir patikimiausia firma Amerikoje, turinti daugel metų patyrimo siunčiant

DOVANAS — SIUNTINIUS Į USSR.

Gavėjas nieko nemoka. Tūkstančiai klijentų patenkinti. Garantuotas skubus ir tikslus pristatymas. Visi siuntiniai apdrausti. Visuose mūsų skyriuose yra gausus aukštos rūšies prekių pasirinkimas prieinamom kainom.

Dėl informacijų ir nemokamų katalogų kreipkitės į visus mūsų skyrius.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

- NEW YORK 3, N. Y. — 39 - 2nd Avenue ..... AL 4-5456
- NEW YORK, N. Y. 10011 — 108 West 14th St. ..... CH 3-3005
- BROOKLYN 11, N. Y. — 370 Union Avenue ..... EV 4-4952
- BROOKLYN 7, N. Y. — 600 Sutter Avenue ..... DI 5-6808
- ATHOL, Mass. — 61 Mt. Pleasant Street ..... CH 9-6245
- BOSTON 18, Mass. — 271 Shawmut Avenue ..... LI 2-1767
- SOUTH BOSTON 27, Mass. — 327 West Broadway ..... AN 8-0068
- BUFALLO 6, N. Y. — 332 Fillmore Avenue ..... TL 6-2674
- CHICAGO 22, Ill. — 2222 W. Chicago Avenue ..... BR 8-6966
- CHICAGO 8, Ill. — 3212 So. Halsted Street ..... WA 5-2737
- CLEVELAND 13, Ohio — 904 Literary Road ..... TO 1-1068
- Detroit, Mich. — 7300 Michigan Avenue ..... VI 1-5355
- GRAND RAPIDS, Mich. — 636-38 Bridge St., N. W. ..... GL 8-2256
- HAMTRAMCK, Mich. — 11333 Jos. Campau ..... GL 7-1575
- HARTFORD 14, Conn. — 200 Franklin Ave. Tel. 233-8030, 246-0215
- IRVINGTON 11, N. J. — 762 Springfield Ave. ..... ES 2-4685
- YOUNGSTOWN 3, Ohio — 21 Fifth Avenue ..... RI 3-0440
- LOS ANGELES 22, Calif. — 960 So. Atlantic Blvd. ..... AN 1-2994
- LAKEWOOD, N. J. — 126 - 4th Street ..... FO 3-8569
- NEWARK 3, N. J. 428 Springfield Avenue ..... BI 3-1797
- NEW HAVEN, Conn. — 509 Congress Avenue ..... LO 2-1446
- PATERSON 1, N. J. — 99 Main Street ..... MU 4-4619
- PASSAIC, N. J — 176 Market Street ..... GR 2-6387
- PHILADELPHIA 23, Pa. — 525 W. Girard Ave. ..... PO 5-5892
- PITTSBURGH 3, Pa. — 1307 E Carson Street ..... HU 1-2750
- SAN FRANCISCO, Calif. — 2076 Sutter Street ..... FI 6-157[illegible]
- WATERBURY Conn. — 6 John Street ..... PL 6-6766
- WORCESTER, Mass. — 174 Millbury Street ..... SW 8-2868
- YONKERS, N. Y. — 555 Nepperhan Ave ..... GR 6-2781

MENO ŽINIOS

Redaguoja MIKAS ŠILEIKIS

ČIURLIONIS MUMS DAUG PALIKO

Čiurlionio 90 metinių proga

M. K. Čiurlionio kultūrinis palikimas atsveria kone visus mūsų vaizduojamojo meno laimėjimus. Daug spėliojama ir daromos išvados spaudoje dėl Čiurlionio kūrybos, kuris tiktai po mirties buvo pradėtas vertinti kaip muzikas ir dailininkas, nepaprastos energijos ir gilios minties menininkas. Dabar jo 90 metų gimimo sukaktį prisimenant, vėl keliamas iš naujo klausimas: ar Čiurlionis buvo abstrakto išradėjas? Jis nebuvo abstraktistas, bet arti to. Daug kas Kandinskį laiko tikruoju abstrakto tėvu, kuris tik paskutiniais Čiurlionio gyvenimo metais bandė kurti arabeskas su dekoratyviniu elementu.

Prieš Pirmąjį pasaulinį karą Picasso ir Braque, ir kai kurie kiti, impresionizmo epochos pabaigoje dėjo pagrindus naujoms meno formoms, bodėdamiesi regimuoju pasauliu. Picasso pas Cezanne pastebėjo, jog formų kontūrai sudaro kaip ir apibrėžtų daiktų kontūrus, panašius į kūbą arba į geometrinę devizą, kad gryna forma yra savaime gryna forma, — sintetinė reprezentacija, tam tikros struktūros rezultatas. Italai Marinetti ir kt., prie kurių prisidėjo ir Mussolini, sukūrė futuristų frakciją, kurie buvo daugiau politinės "revoliucinės" ideologijos žmonės, negu kultūrinės. Grįžtant prie Čiurlionio amžininkų, abstraktas, kokį mes suprantame, tada dar nebuvo praktikuojamas. (Abtstraktas buvo nuo to laiko, kaip žmogus atsirado žemėje). Abstraktišką dailę dailininkai pradėjo praktikuoti eksperimentuodami betarpiškai, iš daugelio išvestų teorijų, samprotaujant, jog dailė nebūtinai turi būti reprezentacine dogma.

Čiurlionis nieko bendro neturėjo su Picasso kubizmu, nes jis neturėjo kontakto su paryžiečiais menininkais. Abstraktistų judėjimas prasidėjo jau po Čiurlionio mirties 1911 m. Abstraktinis judėjimas pradžioje buvo nedrausmingas, nedisciplinuotas, atsiradęs iš jau naujų formų ieškojimo davinių, bet neiškart ir ne kuriam nors vienam autoriui ta garbė priklauso. Yra pagrindo manyti, kad Čourlionis galėjo daug kam daryti įtakos, nors jis nepamėgdžiojamas.

M. K. Čiurlionis domėjosi metafizine filosofija, atseit, žmogiškosios buities problemomis ir jis tas savo idėjas išreiškė labai paprastai, tiek paprastai, kad žmonės negalėjo įsivaizduoti Čiurlionio kūrybos naujumo, kai ji buvo perkelta iš daiktiškumo aplinkos į dvasinės kūrybos aukštumas. Čiurlionį galima laikyti surrealizmo tėvu, negu Kandinskį pirmuoju abstraktistu. Lenkų žurnalistas Andžejus Markevičius apie Čiurlionį atsiliepia:

"Čiurlionis ilgai slėpė savo naująją aistrą, naują polėkį — tapybą, kuri jau senokai jį kankino ir traukė, kol pagaliau privertė kuriam laikui atsisakyti kompozitoriaus darbų. Širdyje jis nešiojo ne tik garsus, kuriuos perkeldavo į preliudijas ir kitus muzikos kūrinius, bet taip pat ir jų paveikslus, atvaizdus kūrinių, kuriuos komponavo."

1938 m. Nikolai Vorobjov parašė monografiją apie Čiurlionį "M. K. Čiurlionis Der Litauischen Maler und Musiker", Verlag der Buchhandlung Leipcig su apie 50 reprodukcijų. Dr. Vorobjovas savo knygoje Čiurlionį apibūdina, kaip talentingiausį lietuvių menininką muziką ir dailininką, jog dvilypi muzikos ir dailės meno paralelė iškelia aukščiausias žmogaus dvasinės egzistencijos problemas. Vorobjovas Čiurlionį parodo meninės ir kūrybinės galios didybėje ir pilnybėje. Jis atskleidžia žmogų, filosofą, poetą-dailininką, muziką - dailininką ,lietuviškųjų formų, lietuviškosios dvasios reiškėją, plačią, gilią ir savaimingą, kūrybingą individualybę.

Justinas Vienožinskis "N. R." 1935 m. spalio 20 d. apie Čiurlionį taip atsiliepia:

"Čiurlionis nebuvo plačiau susipažinęs su kokiom nors tapybinės mokyklos disciplinomis. Jam svetimi buvo praeities tapybos didžiųjų epochų grynai tapybiniai uždaviniai, jis nebuvo susižavėjęs ir tomis meniškomis problemomis, kurias šių dienų tapyba iškėlė, nors intuityviai ir savaip jas jautė. Į jo pasaulėvaizdį, berods, vieno Leonardo da Vinci pareikštoji mintis, kad **menas yra idėjos, spalvos ir formos sintezė**, padarė galingą įspūdį. Apie tai liudija visi Čiurlionio tapybos darbai".

Elta praneša, kad Baden Badene 1960 m. išleistoje dviejų autorių G. Poensgen ir L. Zahn studijoje "Abstrakte Kunst — eine Weltsprache" teigiama, kad istoriškai abstrakcionizmo pirmtaku esąs M. K. Čiurlionis. Kiti autoriai teigia, kad ne. Čiurlioniui svetimos meno srovės buvo nesuvokiamos nei estetiškai, nei formiškai. Mes mažai arba nieko nežinome, kaip Čiurlionis žiūrėjo į kitų menininkų kūrybą, kaip jis vertino kitų meno esmę ir prasmę. Čiurlionis ir šiandien nėra mums pakankamai aiškus, gal todėl apie jo tapybą ir muziką, įvairiausių, dažnai viena kitai priešingų, nuomonių yra pasakyta. Apie Čiurlionį šviesios asmenybės, kaip Romain Rolland, Dr. Pinder ir kt. pasisakė, kaip apie vieną iš lietuvių didžiausią ir patį lietuviškiausią menininką.

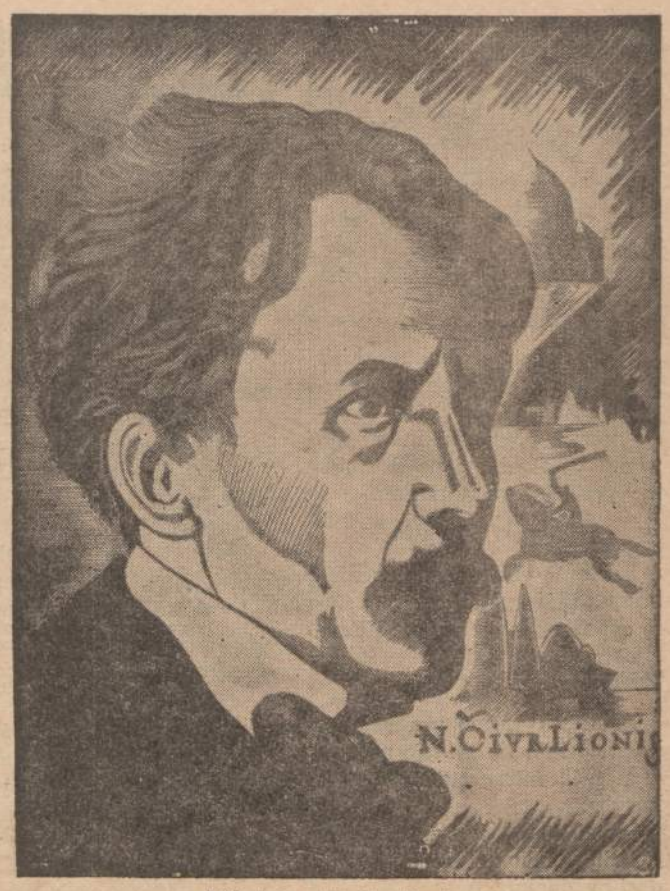

Mikalojus K. Čiurlionis

Čiurlionis gimė Varėnoje 1875 m. spalio 23 d. Mirė 1911 m. balandžio 10 d.

Čiurlionio vardas liko kaip patronas lietuviškų organizacijų kultūrinei veiklai sujungti su jo vardu. Clevelande yra Čiurlionio Ansamblis, Chicagoje 1957 m. spalio 20 d. įsikūrė Čiurlionio vardo meno galerija Jaunimo Centre. Gruodžio 11 d. tame pat centre Liet. Menininkų Klubas rengia Čiurlionio 90 metų gimimo sukakties paminėjimą. Vakaro programa jungiama su jo kūryba. **M. Š.**

LIET. DAILININKŲ SĄJUNGOS PARODA

Praėjusį šeštadienį Čiurlionio galerijoje Jaunimo Centre buvo atidaryta Amerikos Lietuvių Dailininkų Sąjungos metinė dailės paroda, į kurios atidarymą atsilankė negausiai žmonių. Parodą atidarė s-gos pirmininkas Vl. Vaitekūnas, be kita ko pranešdamas, jog naujosios "69" Meno gal-jos (2612 W. 69 gt.) savininkas Stasys Orentas paskyrė tris premijas už geriausius kūrinius. 1-moji premija $100, antroji — $50.00 ir trečioji — $25.00. Premijoms paveikslus rinks parodos lankytojai, ne speciali džiuri komisija, kaip paprastai ir yra daroma. O publika balsuoja tiktai populiarumo atveju. Dėl šito potvarkio kai kurie dailininkai nėra patenkinti.

Premijoms skirti balsuotojas ant kortelės, kuri pažymėta individualiu numeriu užsiregistravus knygoje, turi parašyti paveikslo ir autoriaus vardą, kartu pažymėdamas premijos sumą.

Nepasirūpinta nei parodos katalogu.

Menkiausia paroda, sprendžiant iš to, kad dailininkų sąjunga, turinti 45 narius, nepajėgė geriau pasirodyti bent kartą metuose. Išstatyta 45 darbai. Stambiausi J. Mieliulio kūriniai, kiti ne tik smulkučiai, bet ir kokybine verte menkučiai, išskiriant dail. Vladą Vaičaitį, kuris daro pažangą. Jo 4 peisažai, pvz. dėmesio verti "Kompozicija" nr. 14 ir "Violetiniam fone" nr. 5. Vaičaitis turi nemeluotą, skoningą koloritą, laisvą kultūringą tapybinę techniką. Dail. A. Petrikonis šį kartą savo temperomis primena Galdiką, o kitame paveiksle Dargį. Du jam pačiam priešingi spalviniai elementai, parodo, jog dailininkas dairosi ir kitur, kas yra natūralu jaunam žmogui. Apie kitus lyg ir nebūtų ko pasakyti. Paroda sudaryta beveik tik iš vietinių dailininkų ir tai ne visi dalyvauja. Nėra Varno, Rūkštelės, Paukštienės, Murino, Pilipausko ir kitų. Iš kitų miestų šioje parodoje nedalyvauja A. Vaikšnoras, Janušas, kun. Brazauskas ir kt. Tiesa, Buračas su medžio skulptūra ir Stančikaitė su grafiškom iliustracijom dalyvauja.

Man naujas realistinės dailės atstovas Andrašiūnas turi porą gana kultūringos tapybos gamtovaizdžių. J. Pautieniaus peisažas rudens spalvose, neblogas. Seselės Mercedes kūriniai tarp kitų paveikslų nedaro ypatingo įspūdžio, nes josios rusvas, švelnus koloritas atrodo, kaip nublukęs. Josios motyvai mistiški, pusiau abstraktūs, regimasis pasaulis pusiau užslėptas.

Po trumpo parodos atidarymo, buvo kavutė su lengvais užkandžiais.

Paroda baigsis šį sekmadienį, 9 val. vakaro.